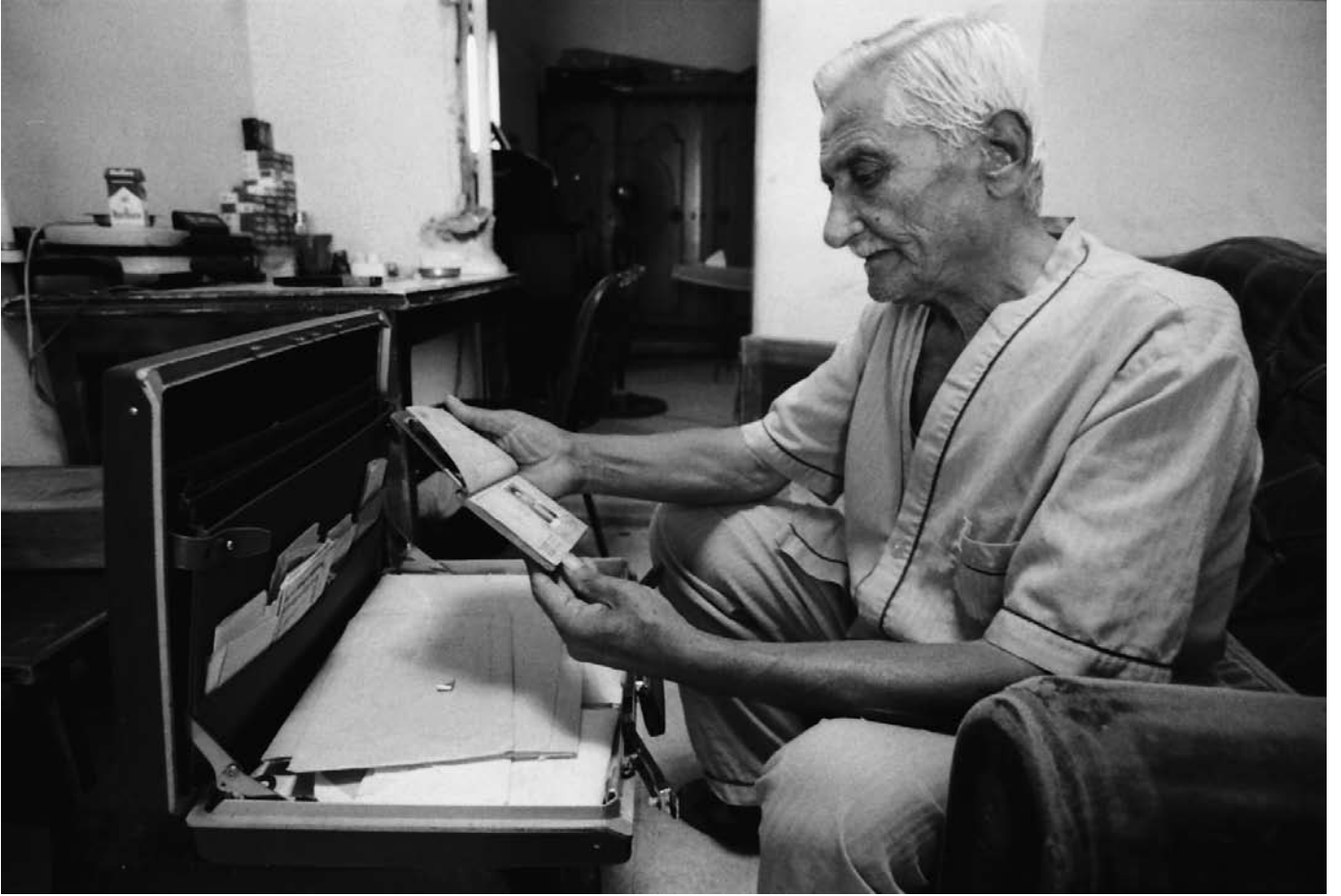

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

Arabikansojen ystävyysseura ry

2/2009

Palestiinalaisten ikuinen kodittomuus. Vanhus Shatillan pakolaisleirissä Libanonissa katselee henkilöllisyystodistustaan vuodelta 1948.

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

AKYS-tiedote**2/2009****Arabikansojen ystävyyssseura ry****AKYS****PL 698****00101 Helsinki****www.kaapeli.fi/akys****Päätoimittaja Ilona Junka****Taitto Ari Sardar****AKYSin logo Kare Pohjavirta****Kannen valokuva:****Mikko Takkunen**

Kirjoituksissa esiintyvät mielipiteet eivät
ole Arabikansojen ystävyyssseuran virallisia
kantoja.

AKYSin hallitus

Ilona Junka, puheenjohtaja,

puh: 044 300 2039

Krista Igarria, sihteeri

jäsenet: Kamal Aranki, Yehia El-

Sayed, Fawwaz Faris, Ilhan Hamid,

Aiman Kaddoura, Maija Keturi,

Stig Lång, Virpi Lähteenmäki, Kare

Pohjavirta, Risto Pieviläinen, Sep-

po Rinne, Haseeb Shehadeh, Teija

Vaissi, Mirja Vaje ja Juhani Valo.

Tulemme ulos leireistämme, Mahmoud Darwish 3

Kansanliikettä tarvitaan, Ilona Junka 3

Palestiinan solidaarisuusryhmä toimii
inhimillisyyden puolesta, Juhani Valo 4

”Operaatio Lyijyvalos”- sionismi ja tappamisen
taiteen välineet, Kare Pohjavirta 5

Lähi-idän herkkua, Meri Aicha 7

Extreme Survival Team - jokaiselle oikeus
psytykkiseen hyvinvointiin, Kirsti Palonen 8

Betlehemin diabeetikkojen tuki jatkuu 8

Lähde mukaan Libanoniin 9

Libanonin palestiinalaisille suunnitteilla lisää
apua Suomesta, Sirkku Kivistö 10

Muukalainen lähtee käymään kotikylässään 10

Pertti Multanen – tutkijan tie 12

Norsu Idän hiekkalaatikolla, Pertti Multanen 14

Jäsenmaksu 15/10 euroa

jäsenmaksutili: 800012-1669356, viitenumero 70001

Tukitilit:

Libanonin palestiinalaispakolaiset:

kummilapsitili 800011-123 0002, viite 1009

päiväkotitili: 800017-474 746 viite 2008

Sosiaalityöntekijäin kummirengas 800015-300182,
viitenumero 4006

Länsiranta:

Diabeetikkolapsitili: 800013-990505, viite 3007

Sahar Abu R'Mayes, lääketieteen opinnot 800013-990505,
viite 3104

Keräyslupa OKU 210A

Tulemme ulos leireistämme

*Tulemme ulos leireistämme
Tulemme pois maanpaostamme
Tulemme ulos suojistamme
Emme tule enää häpeämään vaikka vihollinen meitä herjaa
Emme tule enää punastumaan
Me osaamme käsitellä aseitamme
Ja tunnemme aseettoman itsepuolustustaidon
Me osaamme myös rakentaa
nykyaikaisen tehtaan
talon
sairaalan
koulun
pommin
ohjuksen
Ja tiedämme kuinka kirjoitetaan kauneimmat runot*

Mahmoud Darwish

Kansanliikettä tarvitaan

Tiedotusvälineiden haluttomuus ja kyvyttömyys välittää riittävää ja totuudenmukaista taustatietoa, kun Israel oli hyökännyt ylivoimallaan Gazaan, järkytti viime talvena monia. Monessa arviossa Israelin hyökkäys Gazaan kääntyi uhrien syyksi. Käsittämättömältä tuntui myös se, että YK:n Rasisminvastaisessa kokouksessa huhtikuussa pääkohun aiheeksi nousi Iranin presidentin Ahmadinejadin puheen ilmaisu, jossa Israelia, nimeltä mainitsematta, syytettiin hallitsevan palestiinalaisia ”julman ja sortavan rasistihallinnon avulla”. Ahmadinejadin puheen takia länsimaat, Suomi mukaan lukien, poistui paikalta myötäillen siten Israelin ja Yhdysvaltain näkemyksiä - vaikka lukuisat esimerkit kertovat siitä täydellisestä rasismista, joka Israelissa vallitsee niin miehitettyjen Länsirannan ja Gazan asukkaita kuin maan omaa arabivähemmistöä kohtaan.

Tärkeää on, että kansalaisliike eri maissa on kuitenkin valveilla. AKYSiin tuli Gaza-hyökkäyksen aikana runsaasti uusia jäseniä. Eri järjestöjen ihmisten kesken muo-

dostettiin Palestiinan solidaarisuusryhmä. Monet rauhanjärjestöt ovat paheksuneet Suomen asekauppayhteistyötä Israelin kanssa. Vantaan Rauhanpuolustajat on tehnyt kotikaupungilleen aloitteen, joka sopii esimerkiksi muillekin aktiiveille: että Vantaa päättäisi myöntää avustuksen Gazan peruspalveluiden korjaamiseksi ja että Vantaalla voitaisiin avustuksen lisäksi harkita tarjoutumista kumikaupungiksi tai -kouluksi jollekin Gazan kaupungeista tai kouluista. Suomeen näyttää myös muodostuneen Lähi-itää pohtivia pienryhmiä, ja yksityiset ihmiset ovat lähelleet medialle, mm. Helsingin Sanomille palautteita totuuden hämärtämisestä Gaza-uutisoinnin yhteydessä.

Pertti Multanen kuvaa haastattelussaan kansalaisjärjestöjen tehtäväksi viholliskuvien murtamisen. Tätä työtä AKYS ja tämäkin lehti pyrkii osaltaan tekemään.

5.5.2009

*Ilona Junka
puheenjohtaja*

Palestiinan solidaarisuusryhmä toimii inhimillisyyden puolesta

KIRSTI PALONEN

Inhimillisuus ja solidaarisuus, sanat, jotka julistettiin uuden talouden nousuhuumassa kuolleiksi menneen maailman harmaiksi ihanteiksi, arvoiksi anno Dazumal, eivät ole kuolleet ja kuopatut.

Nämä sanat elävät huolimatta kaupallisesta länsimediasta, joka haluaa kuopata arvoja sisältävät sanat historian arkiston takaosaan.

Joulukuun 27. vuonna 2008 osoitti, että arvot sykkivät yhä ihmisten sydämissä. Kyllästyimme seuraamaan mediamme yksipuolisesti Israelia ylistäviä uutisia yhä uusista ja uusista lasten, naisten, vanhusten, ylipäättään viattomien ihmisten murhaamisista, heidän kotiensa tuhoamisista, maalueidensa anastuksista, viljelystensä tuhoamisista.

Maamme USA-vetoinen media oli Israelin kannalla. Palestiinalaisia pidettiin raukkamaisina raketinviskojina, ydinasevaltio Israelia uljaana ja kärsineenä, uuraana Juudean kansana, joka halusi vain elää rauhassa. Israelin käyttämistä ihoa syövyttävistä fosforipommeista tai innokkaista uskonnolliseen sotaan sotilaitaan lietsovista rabbiineista, sotilaskomentajista, ei länsimediassa ollut juurikaan mainintoja. Israelin nihilistinen tunkeutuminen Palestiinan valtion alueelle, Länsirannalle ja Gazaan, sivuutettiin ajatuksella, jonka johtosääntö asioista tietämättömien kansalaistemme suulla sanottuna taisi olla vain se, että ”nyt ählämit saavat kerrankin kuonoonsa”.

Tieto Negevin autiomaassa sijaitsevasta Israelin rakentamasta aavekaupungista ja sen tuhoamisesta Gazan pienoismallina ei siten enää herättänyt monissa lukijoissa muuta tunnetta kuin ehkä halun juoda toinenkin tuopillinen viikonlopun kunniaksi ja miettiä jatkopaikkaa.

Kuitenkin, sittenkin.

Inhimillisuus ja solidaarisuus. Sanat muuttuivat lihaksi, median valheet vihaksi, toiminta Palestiinan kansan ja maan puolesta, totuuden ja oikeuden puolesta käynnistyi, horroksesta heräsi ja ajattelevia, tuntevia ihmisiä yhteen keräsi.

Muodostettiin AKYSin ja palestiinalaisten omien järjestöjen voimin Palestiinan solidaarisuusryhmä, johon liittyi runsaasti aktiiveja eri rauhajärjestöistä ja puolueista.

Ensi marssi palestiinalaisten puolesta keräsi ihmisiä kertomaan mielipiteitään julkisesti. Tunnelma marsijoiden sisältä koettuna oli lämmin, vahva, voimakas ja yhteinen. Tärkeää oli totuus ja sen kertominen sekä inhon ja vastenmielisyytemme ilmaiseminen Israelille.

Marssijat, aidan rajoittamina Israelin suurlähetystöstä, mielipiteensä lähetystön kivimuriin huutaneet, olivat joka solullaan mukana.

Toinen marssi, vahva marssi, tunteikas ja marsijoiden henkisesti tuskaa ja surua avaruuden ääretömyyteen saakka huutava marssi.

Notkuva turva-aita, suutumuksen polttava palo, huutojen desibelit, kaikki kertoivat tuskasta, pelosta, uusista uutisista koskien Israelin julmuuksia, EU:n Gazan kansanmurhan hiljaisesta tukemisesta, tiedoista, että sukupolvien tuleva elämä on tuhottu.

Sinäkin iltana kun marsimme, saivat palestiinalaiset lapset fosforia ihoonsa, luustoonsa saakka syöpmään.

Kolmen Sepän kynttiläläisyyden, hiljainen tilaisuus, paljon elävää valoa, jotka tulivat osallistujien, sinun, minun, meidän ja heidän kynttilöistä. Voimakas tunne, yhteenkuuluvaisuutta pakkassäässä, toki monin verroin helpompaa kuin Gazan fosforinvalkoisessa kiirastulessa.

Kolmas marssi, jo aselevon jälkeen, rauhallinen, mutta ei hyökkäystä hyväksyvä.

Vanhan kirkon puisto illalla: Kynttilöitä, ihmisiä, ystäviä, Palestiinan lippu, lapsiuhrien nimet. Nimet luettiin, nimet saivat hahmonsia, kuolleen lapsen hahmon. Loska lotisi jalkojen alla, mutta tuska lasten kuolemasta oli suurempi kuin kentällinen vetistä ja harmaata loskaa.

Kulttuuria, musiikkia, tilaisuuksia, tämä jatkuu, Palestiinan asia ei jää arkistoon pölyttymään, huolehtikaamme totuudesta, otetaan totuus palestiinalaiseksi kummilapseksemme. Siinä on Palestiinan solidaarisuusryhmän tehtävä.

Juhani Valo

”Operaatio Lyijyvalos” – sionismi ja tappamisen taiteen välineet

Vuodenvaihteessa Gazan siviiliväestöä ja sen infrastruktuuria vastaan kohdistetun epäinhimillisen tuhokampanjan aikaansaama totaalinen hävitys käynnisti useita tutkimuksia Israelin miehitysarmeijan 22:den vuorokauden aikana suorittamista sotarikoksista. AKYS-lehti puntaroi Israelin Gazan-sodan vaiettua puolta.

Kansanmurhaa suorana televisiointina

Israelin hallinto ja armeija pyrkivät parhaansa mukaan salaamaan Gazan operaationsa strategiaa ja yksityiskohtia yrittämällä pitää tiedotuksen yksinoikeuksin hallussaan. Pääministerin edustajan ja armeijan tiedottajan julkilausumat näyttäytyivät kuitenkin alusta alkaen mitä räikeimmässä ristiriidassa verrattuina ympäri maailmaa välittyviin reaaliaikaisiin televisioraportteihin, joista vastasivat ainoana kansainvälisenä uutistoimistona Gazassa läsnä olleen Al-Jazeeran reporterit.

Henkensä uhalla ympäri vuorokauden raportoineiden uutistoimittajien ansiosta kansanmurhaa todistaneet kansainvälisten avustusjärjestöjen lääkärit, hoitohenkilöstö, työntekijät ja paikalliset asukkaat pääsivät kertomaan ja kuvailemaan kokemaansa.

Sodan hatarat perusteet

Israel myi maailmalle Operaatio Lyijyvaloksen suvereenin valtion oikeutettuna, itsepuolustuksellisenä toimeina (ja sodanjulistuksena) Hamas-järjestölle, joka sen mukaan pyrkii tuhoamaan Israelin. Ottaen huomioon maailman neljänneksi voimakkaimman asemahdin ja ydinasevallan sekä Gazan kaistaleen rippeiden keskitysleirimäisissä olosuhteissa sinnittelevän demokraattisesti valtaan valitun puolueen keskinäiset voimasuhteet, kampanjan uskottavuudelta katoaa

pohja.

Kuten muutkin Israelin käynnistämät sodat, Gazan-operaatiokin toimi paitsi uusien asejärjestelmien koelaboratoriona myös raadollisesti sionistihallinnon muidenkin tarpeiden täyttäjänä; tällä kertaa pääministerivaalikampanjan pudotuspelin sirkusena. Irvokkaassa näytelmässä sankarin roolista taistelivat kilvan sapelellä kalistellen korruptiosyytteiden ryvettämä väistyvä Olmert, pätemään pyrkynyt ex-Mossad-agentti Livni sekä epäonnistuneessa Libanonin hyökkäyssodassa selkäänsäsaanut Barak. Kärkitroikan takaa vain oppositiokritiikkiin kyenneen oikeistohaukka Netanyahuhan mahdollisuuksiin ei tunnuttu uskottavan; kuten ei liioin moldovalaisen strippi-klubin ex-ulosheittäjän, nationalisti Avigdor Liebermaninkaan – vaan toisin kävi.

Geneven 4. Konventio ”kieltää miehittävää valtaa tuhoamasta mitään reaali- tai yksityisomaisuutta, joka kuuluu yksilöllisesti tai kollektiivisesti

yksityishenkilöille, valtiolle, muille julkistahoille tai yhteiskunnallisille tai osuustoiminnallisille organisaatioille paitsi milloin sanotunlainen tuhoaminen on katsottava ehdottoman välttämättömäksi sotilaallisen operaation kannalta.”

Tämän kaikkia suvereeneja valtioita sitova sodankäynnin säädös velvoittaa myös Israelia. Operaatio Lyijyvaloksen tutkimuksissa jo tähän mennessä paljastuneet ja vahvistuneet sotarikokset todistavat Israelin armeijan eettisestä ja moraalisesta rappiosta sekä sionistihallinnon piittaamattomuudesta noudattaa kansainvälisiä lakeja. Mitkään Israelin armeijan suorittamat toimet Gazan siviilejä, heidän omaisuuttaan ja infrastruktuuriaan vastaan eivät ole olleet sotilaalliselta kannalta katsoen tarpeen, laillisia eivätkä näin ollen hyväksyttävissä.

Valkoinen fosfori (white phosphorus, WP)

Human Rights Watch-järjestön 71-sivuinen raportti ”Rain of Fire – Israel’s

Unlawful Use of White Phosphorus in Gaza” kirjaa Israelin armeijan käyttäneen ilmassaräjähävää valkoista fosforia tiheästi asutulla siviilialueella tammikuun 3:nnesta, ts. viikkoa ennen maajoukkojen invaasiota kaistaleelle: ”toistuva ja jatkuva ilmassaräjähävään valkoisen fosforin käyttö asutusalueilla... paljastaa pikemminkin mallin tai menettelykäytännön kuin sattumanvaraisen tai vahingossa tapahtuneen käytön.”

Valkoisen fosforin käyttö asutulla alueella on aina ja kiistatta sotarikos. Aineen käyttötarkoituksena on luoda suojasavuverho taistelukentällä vihollisarmeijaa vastaan etenevän oman jalkaväen turvaksi, ja tuolloinkin maassarajähävä WP on tarkoituksenmukaisempi muodostamansa paksumman ja tehokkaamman savunverhon vuoksi. Onkin ilmeistä Israelin armeijan käyttäneen hyökkäysvaunujensa ja kenttätukkiensa ampumaa WP:tä aineen sytytysominaisuuksien takia puhtaasti tuhoamistarkoituksella.

Napalmiakin pahempana WP polttaa kaiken tielleenosuvan. Iholle jouduessaan se palaa niin kauan kuin happea riittää; uhrien sidotutkin haavat saattavat savuta fosforin jatkaessa hiljaista palamistaan ihmislihassa.

Aluksi Israelin armeija kiisti toistuvasti käyttävänsä valkoista fosforia Gazassa; sitten se vakuutti kaikkien asejärjestelmiensä täyttävän kv. lain kirjaimen ja viimein se ilmoitti käynnistävänsä omat tutkimuksensa asiasta.

Tiedusteltaessa tutkimuksen yksityiskohtia, esim. sen johtoa, valmistusajankohtaa, tavoitteita ja tulosten julkistamista, Israel kieltäytyi vastaamasta.

Flechette-ammukset ovat niinkään Israelin armeijan suosima epäinhimillinen ase, jota se on käyttänyt pitkään palestiinalaissiviilejä vastaan. Vuosina 2000-2008 flechetteistä sai surmansa ainakin 17 siviiliä, ml. kv. uutistoimistolle työskennellyt kame-ramies.

Israelin käyttämässä versiossa kuorma-ammuksena toimii M 546

APERS-T 105 mm, jonka voi ampua niin hyökkäysvaunulla kuin tykilläkin. Ennakkosytytin räjäyttää laukaistun ammuksen ilmassa, jolloin n. 8000 teräksistä tuumanmittaista teräskuolta, flechetteä, hajoaa viuhkaantuneen 100m x 300m alueelle. Tikkapelin tikkojen tapaiset projektiilit läpäisevät mm. betonia ja metallia. Ihmiskudokseen osuessaan nuoliammus menettää jäykkyytensä ja deformatuu käyräksi aiheuttaen kokoaan laajemman haavaontelon. Flechetten lento-avakauttava pyrstöosa katkeaa osuessa aiheuttaen sekundaarisen haavaontelon. Luonteensa vuoksi flechetten aiheuttamat vammat ovat herkästi infektoituvia eikä esineitä voida poistaa kehosta ilman kehittyntä kirurgista välineistöä.

DIME (Dense Inert Metal Explosive) on myöskin epäinhimilliseksi luokiteltava ase, jonka kategoroinnista ei ole toistaiseksi selvyyttä. Israel on käyttänyt sitä aiemminkin Gazassa UAV:illä eli miehittämättömillä kauko-ohjattavilla lennokeillaan suorittamissa ”täsmäiskuissaan.”

Ammus on jalokaasuseosta (raskasmetalleja) sisältävä hiilikuituvaipainen projektiili, joka räjähtäessään synnyttää valtavan kuumuuden. Kuoren hiilikuitu säilyy, eikä syntyneitä sirpaleita voida erottaa uhrin kehossa röntgen-kuvauksellakaan. DIME aiheuttaa uhrilleen tyypillisesti vakavia palovammoja, raajojen menetyksiä ja usein nopeasti kuolemaan johtavia sisäelinvaurioita.

Mikholit (hepr.) eli ”maalaussivellin” on toinen UAV:sta laukaistava ase: modifioitu panssarintorjuntaohjus, joka synnyttää suppea-alaisen mutta voimakkaan räjähdysen. Tutkimus-

ten mukaan Israel surmasi Gazan sodassa tarkoituksellisesti ainakin 48 siviiliä näillä kauko-ohjattavilla robotilennokeilla, joiden optiikka kykenee erottamaan ihmiskohteen vaatetuksen yksityiskohdatkin.

Mounir al-Jarah istui sukulaisten kanssa kotitalonsa puutarhassa 16:ntena tammikuuta, kun seuraa-vassa hetkessä hänen siskonsa, tämän mies ja heidän neljä lastaan, Mohammed, Ahmed, Wahid ja Nour olivat vain raakaa lihaa, ruumiinosia, joita löytyi vielä seuraavana päivänä pitkin pihaa ja talon katolta – israelilainen ”maalaussivellin” oli saapunut ikuis-tamaan perheen.

Markkinanäkymät murhaamiselle ja Israelin asejärjestelmille ovat Gazan ihmislaboratoriokokeiden ja tuote-esittelyjen jälkeen olleet mitä suotuisimmat; useat valtiot ovat asettuneet vakuuttuneiden asiakkaiden joukkoon tekemään uusia asetuksia.

Tätä kirjoitettaessa Latin America Aero & Defense Trade Show:ssa Brasilian Rio de Janeirossa ovat tuotetaan olleet kauppaamassa sellaiset innovatiiviset yritykset kuin Elbit Systems Group, Israel Military Industries Ltd. (IMI), Israel Weapon Industries (IWI) sekä Rafael.

USA:n kauppapasapaino Israelin kanssa on painunut kumulatiivisesti ennätysmäiseen 71 mrd dollarin vajeeseen ja vaikkei koko summa muodostukaan yksinomaan Israelin asetuksien kompleksin vaan muidenkin alojen copy-cat tuotteiden kilpailukykykyyden seurauksena, merkit ovat selvät – Israelin olemassaolo perustuu tätä nykyä täysin pelko- ja viha-teollisuuteen ja menestyksekkääseen tuoteteistamiseen, jota sionistihallinnon vainoharhainen nationalismi sairaalloisuudessaan kiihtyen ruokkii – ellei juutalaista apartheid-valtiota saada vastaamaan hallintonsa ja armeijansa rikoksista ihmisyyttä vastaan.

Kare Pohjavirta,
AKYS:n hallituksen jäsen

Lähi-idän herkkua

Meri Aicha

MAKLOUBEH

Tämä on perinteinen palestiinalaisten kansallisruoka, jota syödään myös Jordaniassa ja muutamassa muussakin Lähi-idän maassa. Tähän ruokaan voi käyttää myös lammasta, tai kanaa ja lammasta yhdessä. Nimi "makloubeh" tulee sanasta ylösalaisin, joka kuvaa sitä miten se asetetaan tarjolle.

8 broilerin neljännestä paloteltuna
1 tl muskottia
1 tl maustepippuria
1 tl kumina.
suolaa maun mukaan.
4 sahrami tikkua
tai jauhettua sahramia
2 kanelitikkua
5 kokonaista kardemumman
siementä
mustapippuria maun mukaan
2 isoa kukkakaalia
2 isoa munakoisoa
(myös porkkanaa voi käyttää)
2 isoa sipulia
vettä

5 dl riisiä
1 tl kardemumman siemeniä
1 tl maustepippuria
riipaus sahramia
muskottia
1/2 tl kanelia
suolaa ja valkopippuria
0.75g paahdettuja pinjansiemeniä

Mausteita voi jokainen lisätä oman maun mukaan.

Ruskista broilerinpalat pannulla ja kun ne ovat ruskettuneet niin lisää muskotti, maustepippuri, kumina, suola, sahrami, kanelitikut, kardemumman siemenet ja valkopippuri.

Lisää vettä ja anna kiehua. Lisää pippuria. Peitä kannella ja anna kie-

hua hiljaisella tulella noin 15-20 min. niin kauan että liha alkaa irrota luista. laita lihat ja lihaliemi sivuun odottamaan.

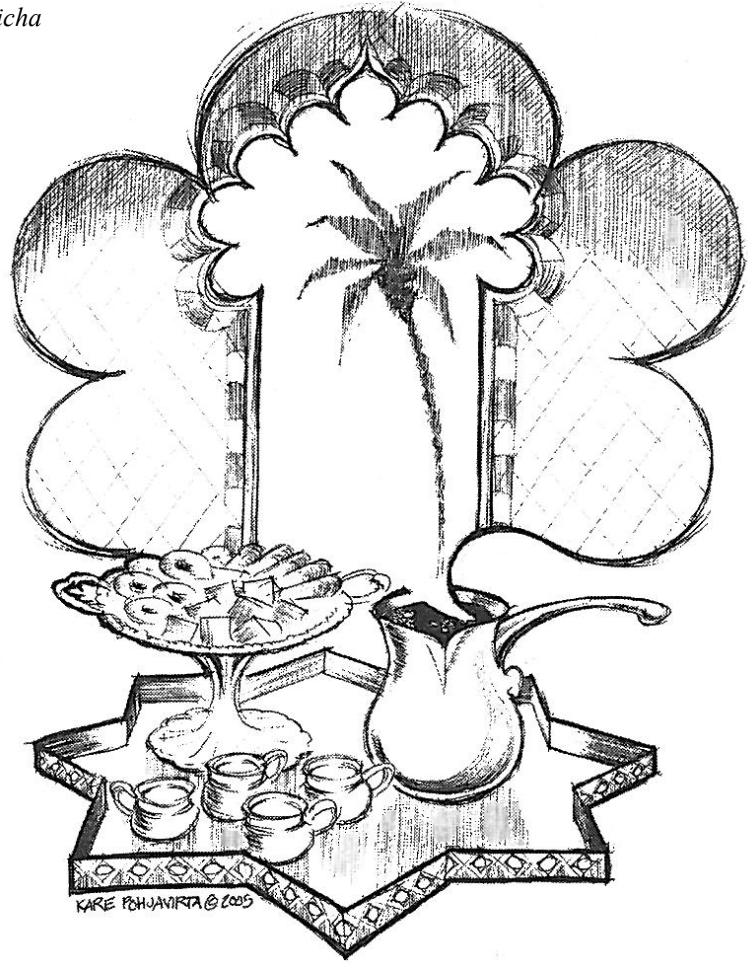
Ruskista siivutettu kukkakaali pannulla, nosta talouspaperin päälle kuivumaan. Tee samoin siivutetulle munakoisolle. Laita nyt pilkottu sipuli pannulle ja kuullota se, lisää broilerinlihat joukkoon ja anna paistua jonkin aikaa, nosta nämä isoon kattilaan ja anna hautua n. 10 min.

Huuhtelee riisi noin 5-6 kertaa ja laita kattilaan, lisää mausteet ja sekoita hyvin.

Laita kukkakaali ja munakoiso broilerin päälle, laita riisi päälle ja kaada päälle broilerin keitinliemi.

Anna kiehua, alenna sitten lämpötilaa ja anna hautua kypsäksi kannen alla, noin 25 min.

Ota nyt iso tarjoiluvati, kaada ruoka ylösalaisin vadille ja ripottele päälle paahdettuja pinjansiemeniä.

BSEMAH (KOOKOS-MANNASUURIMOKAKKU)

5-7.5 dl kookoshiutaleita
2.5 dl vehnä jauhoja
0.74 dl mannasuurimoja.
2.5 dl sokeria
2.5 dl maitoa
2 rkl voita (marg. käy myös)
2 kananmunaa
2 tl leivinjauhetta
1 tl vaniljasokeria

Voitele ja jauhota kakkuvuoka. Vatkaa sokeri ja munat vaahdoksi, lisää voi, maito, vanilja ja muut kuivat aineet.

Kaada seos vuokaan.

Paista uunissa 175 asteessa n. 40 min tarjoa juoksevan hunajan tai/ja kermavaahdon kera.

Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry

The National Institution of Social Care and Vocational Training

Extreme Survival Team

- jokaiselle oikeus psyykkiseen hyvinvointiin

Extrême Survival Team on kansainvälinen ryhmä. Jäseniä on monista maista, eniten suomalaisia ja palestiinalaisia. Ryhmän aikuisjäsenet innostavat ja auttavat lapsia osallistumaan tavoitteiden mukaiseen toimintaan. Erityishankkeena on tukea Libanonin pakolaisleirien palestiinalaislasten liikuntaharrastusta. Suomalaiset jäsenet ja muut, joilla on jonkin maan kansalaisuus, tukevat palestiina-

nalaisten jäsenten osallistumista liikuntatapahtumiin vastaamalla osallistumismaksuista ja muista välttämättömistä kustannuksista.

Ryhmän tavoitteet

Extreme Survival Teamin jäsenet

- pitävät huolta omasta ja toistensa terveydestä
- kannustavat toisiaan terveelliseen liikuntaan

- treenaavat yhdessä juoksemalla ja/tai kävelemällä

- nauttivat liikunnasta kilpailematta toisiaan vastaan

- osallistuvat kävely- ja juoksutapahtumiin

Ryhmään voivat liittyä kaikki riippumatta iästä, sukupuolesta, uskonnosta jne. Ainoa vaatimus on, että osallistujat kunnioittavat ihmisoikeuksia ja haluavat rauhaa maapallolle.

Betlehemin diabeetikkolasten tuki jatkuu

AKYSin tuki Betlehemin diabeetikkolapsille ja nuorille saa edelleen ulkoministeriön tukea. Ulkoministeriö on hyväksynyt hankkeelle lähes 20 000 euron vuosittaisen tuen aikana 2009-11. Rahoitus on tarkoitettu ennen muuta joka kesäisen suuren diabeteskesäleirin mahdollistamiseen.

AKYS on jo vuosina 2006-08 tukenut Betlehemin diabetesyhdistystä jokakesäisen leirin järjestämisessä yhteistyössä ulkoministeriön kanssa. Tänä aikana leiri on laajentunut parin sadan ihmisen leiriksi eli leirille otetaan diabeetikkolasten ja -nuorten lisäksi myös heidän terveitä kumppaneita sekä äitejä. Koska tämä leiri on ainoa laatuaan Länsirannalla, se on herättänyt alueella huomiota ja osanottajamäärä on myös alueellisesti laajentunut: vuonna 2006 mukana oli nuoria vain Betlehemin alueelta, vuonna 2007 myös Hebronista ja viime vuonna lisäksi Itä-Jerusalemista.

UM:n rahoituksen saadakseen AKYSin on kerättävä omarahoitussuus, 15 % koko summasta, josta osa voi olla omana työnä. Tätä varten diabeteskeräys jatkuu. Diabeetikkolapsitilin numero on 800013-990505,

Diabetesleirin lapsia mehuuokiolla.

viitenumero 3007.

Kesäleirituen lisäksi samalle tilille kerätään rahaa myös yksittäisen diabetesta sairastavan Sahar Abu R'Mayesin lääkäriopintojen lukukausimaksujen kattamiseen. Saharin tukemista ei voi liittää UM:n projektiin, sillä UM:n säännöt eivät salli yksittäisen ihmisen tukemista, mutta

AKYSissä on katsottu, että vammaisen naisen kouluttautuminen on jo esimerkkinä muille nuorille vammaisille naisille erittäin kannustava asia. Saharin lukukausimaksu on 6000 dollaria/vuosi. Sahar-tilin numero on sama 800013-990505, mutta viitenumero 3104.

Extreme Survival Teamin Helsingin ryhmällä on viikoittain ryhmäharkat. Nina Lyytinen vetää juoksuryhmää, Kirsti Palonen kävelijöitä. Kokoontuminen on Karhupuistossa sunnuntaisin klo 12. Tapaamisista ja mahdollisista muutoksista ilmoitetaan Facebook-ryhmän kautta. Jos et asu Helsingissä, mieti oman treeniryhmän perustamista. Jotkut ryhmän jäsenistä aikovat osallistua vuoden aikana erilaisiin juoksu- ja/

tai kävelytapahtumiin Suomessa ja ulkomailla. Tietoa niistä löytyy Facebook-ryhmän sivulta. Maailma kylässä 2009 –festivaalin aikana sunnuntaina 24.5. Team järjestää suomalaispalestiinalaisen ystävyysjuoksun/-kävelyn lapsille ja lapsenmielisille. Tarkemmat tiedot tulevat Facebook-sivulle ja festivaalin tiedotteisiin.

Joulukuussa 2009 matkustetaan Libanoniin ja osallistutaan Beirutin maratontapahtumaan.

Jäsenten välinen yhteydenpito

Extreme Survival Team on mahdollisimman epämuodollinen ryhmä. Yhteydenpito tapahtuu Facebook-ryhmän välityksellä:

<http://www.facebook.com/group.php?gid=57114799255>

Kaikki ryhmän jäsenet voivat kutsua uusia ihmisiä liittymään.

Lahjoita pakolaislapselle mahdollisuus osallistua kollektiiviseen liikuntatapahtumaan

Extreme survival teamin keräyksen tavoitteena on, että kaikki halukkaat lapset ja nuoret Libanonin pakolaisleireistä pääsevät osallistumaan Blom Beirut Marathonin yhteydessä 6.12.2009 järjestettävään minimaratoniin (5 km) tai Fun Runiin (10 km).

Jos lahjoitat esim. 10 euroa, sillä voidaan maksaa yhden lapsen osal-

listumismaksu.

Lahjoitustili: Libanon / Psykologien Sosiaalinen Vastuu, Sampopankki 800019-703530, merkitse viitenumeroiksi 4996 (keräyslupa OKU 1819 A)

Lahjoitusta voit käyttää myös syntymäpäivä- tai muuna lahjana ystäville.

KIRSTI PALONEN

Lähde mukaan Libanoniin

Järjestämme puolipakettimatkan Libanoniin joulukuussa 2009. Matkan huippuhetki on osallistuminen BLOM Beirut Marathoniin 6.12.2009 yhdessä Libanonin pakolaisleireissä asuvien lasten ja nuorten kanssa (ks. <http://www.beirutmarathon.org/index.php>).

Halvankin matkanjärjestäjän tarjoama ryhmämatka tulee huomattavasti kalliimmaksi kuin jos matkan tilaa itse netistä. Siksi päädyimme siihen, että matkalaiset hoitavat itse lentonsa. Lentoyhtiöstä riippuen hinnat vaihtelevat 420-600 €/henkilö. Kiinnostuneet saavat listattuina linkit, joista lentoja voi tilata.

Sen sijaan voimme hoitaa kaikille yöpymiset hotelli Mayflowerista, joka on suomalaisten Beirutin-kävijöiden käyttämä hotelli. Alustavat varaukset on tehty ajalle 3.-13.12. Mayflowerin hinta on kahden hengen huoneesta 60 €/yö ja yhden hengen huoneesta 43 €/

yö.

Samoin järjestämme ohjelmaa yhdessä PSV:n ja AKYS:in pitkäaikaisen yhteistyökumppanin The National Institution of Social Care and Vocational Training – Beit Atfal Assumoudin (BAS) kanssa. Ohjelmassa on valmistautuminen maratontapahtumaan yhdessä lasten kanssa, osallistuminen maratonille joko katsojana/kannustajana tai juoksijana/kävelijänä (täysmaraton, 10 km, 5 km) sekä mitalijuhla lasten kanssa. Tämän lisäksi matkalaisilla on mahdollisuus tutustua pakolaisleirien oloihin ja yhteistyöjärjestömme psykososiaaliseen työhön leireissä. Jos matkalaisella on kummilapsi AKYS:in kautta, pyritään järjestämään tapaaminen lapsen kanssa.

Yhteistyöjärjestömme BAS työskentelee kymmenessä leirissä. Sen avun piirissä ovat perheet, joissa elät-

täjä on kuollut tai jotka jostain muusta syystä ovat kaikkein köyhimmässä asemassa. Tällaisilla perheillä ei ole varaa maratonin osallistumismaksuun, vaikka se meidän mittapuumme mukaan onkin lapsilta alhainen. Siksi PSV/EST kerää rahaa, jolla lapsille ja nuorille mahdollistetaan osallistuminen minimaratonille (5 km) tai kymmenen kilometrin Fun Runille. Lahjoitukset ovat tervetulleita niin matkaa suunnittelevilta kuin muiltakin.

Lisätietoja:

Kirsti Palonen,
kirsti.palonen(at)welho.com,
puh. 040 581 9255

Teija Vaissi,
kaarinava(at)gmail.com,
puh. 044 208 8192

Nina Lyytinen,
nina.lyytinen(at)helsinki.fi,
puh. 040 961 5004

Libanonin palestiinalaisille suunnitteilla lisää apua Suomesta

Arabikansojen Ystävyyssseuran kummitoiminnan merkittävyys tuli monin tavoin esille vuodesta 2007 asti pyöriineen "Yhteisöhuoltajuus" -hankkeen arviointimatalla Libanonissa maaliskuussa 2009. Seuran jäsenet **Yehia El-Sayed**, **Inga Härmälä** ja **Sirkku Kivistö** vierailivat Beit Atfal Assumoud -järjestön sosiaalityöntekijöiden kanssa useiden kummilasten luona Beirutin ja Libanonin armeijan hyökkäyksessä kaksi vuotta sitten tuhoutuneen Nahr el-Baredin leireillä. Sosiaalityöntekijät huolehtivat lapsen tarpeista ja auttavat perheitä ratkomaan ongelmia. Ongelmia riittää. On sairautta, vammai-

suutta, tapaturmia ja pakolaisuuteen, väkivaltaan ja sotiin liittyvää psyykkistä hätää. Sotilaallinen valvonta tarkastuspisteineen ja lupamenettelyineen vaikeuttaa arkea nöyryyttävällä tavalla. Ihmeellistä, että hyvät elämän voimat kuitenkin ovat edelleen nähtävissä. Vierailut olivat sydämelisiä. Kummilasten tapa olla lapsia oli niin valloittavaa, että yhteisen kielin puuttumisesta huolimatta löydettiin eleillä, ilmeillä ja pienillä leikeillä tapa välittää perheille suomalaisten kummien terveiset ja huolenpito.

Kummitoiminnan vankalle perustalle AKYS rakensi aikanaan hankkeen "Yhteisöhuoltajuuden kehittä-

minen palestiinalaisten pakolaislasten kehityksen ja mielenterveyden turvaamiseksi" ja sai siihen avustusta ulkoministeriön kehitysyhteistyövaroista (2007-2009). Vuosittaisella valtionavulla ovat perheet saaneet kasvatustukea siten, että 34 500 eurolla on AKYS rahoittanut heille palveluja:

- sosiaalityöntekijän kotikäynnit 150 lapselle tai nuorelle
- lastentarhanopettajille mahdollisuus neuvotella mielenterveystyön ammattilaisten kanssa
- mielenterveyspalvelut 200 lapselle mielenterveyskeskuksissa, joissa toimii psykiatriin, psykologin, puhetera-

Muukalainen lähtee käymään kotikylässään

Tutustuin matkanjohtajana Suomen maahanmuuttoviraston nettisivuilla oleviin kuivan asiallisiin "Matkustusasiakirjat" -ohjeisiin käytännössä kolmehenkisen ryhmän saavuttua Beirutin Rafik Hariri -lehtokentälle aamuyöllä 2.3.2009.

"Muukalaispassi ja pakolaisen matkustusasiakirja ovat kansallisen passin sijasta annettavia matkustusasiakirjoja, joita voidaan käyttää henkilöllisyydistuksina, jos niissä ei ole merkintää epäselvästä henkilöllisyydestä. Muukalaispassin haltija saa palata ulkomailta Suomeen, jos passissa on siihen oikeuttava oleskelulupa, ja pakolaisen matkustusasiakirjan haltija niin kauan kuin asiakirja on voimassa."

Hankesuunnitteluryhmän jäsen **Yehia El-Sayed**, joka on kotoisin Nahr el-Baredin palestiinalaisleiriltä Pohjois-Libanonista, oli hakenut viisumia Libanonin turvallisuusviranomaisilta. Kun ajoissa jätettyyn hake-

mukseen ei kuulunut vastausta ennen matkan alkua, ryhdyttiin toimenpiteisiin. Otettiin yhteyttä Suomen lähetystöön. Vaikka viisumi on Libanonin valtion asia, johon Suomen lähetystö ei voi vaikuttaa, lähetystöstä ystävällisesti soitettiin Libanonin viranomaisille. Vastaukseksi tuli, että ei pitäisi olla ongelmaa, viisumi järjestyy lentokentällä. Matkan toteutumista tukivat useat tahot lausunnoillaan: ulkoministeriön kehitysyhteistyöosaston kansalaisjärjestöyksikkö, Arabikansojen Ystävyyssseura ja vastaanottava järjestö The National Institution of Social Care and Vocational Training (palestiinalaiselta nimeltään Beit Atfal Assumoud). Näillä papeereilla ei ollut mitään vaikutusta, niihin ei lentokentällä edes perehdytty. Opin tietämään, millainen taikakalu oma passini on: "tervetuloa, nauttikaa olostanne täällä" -toivutus ja maksuton viisumi. Palestiinalaista henkilöä korttia ja muukalaispassia esitettäessä

vastaus oli yksiselitteinen "näitä emme hyväksy".

Yehia El-Sayed palautettiin paluulennolla Suomeen. Seuraavalla viikolla jatkettiin viisumihakuponnisteluja Libanonin turvallisuusyksikössä. Viisumi järjestyi ja Yehia pääsi osallistumaan kahden viikon ajaksi kolmeviikkoisen matkan työskentelyyn. Nahr el-Bared, jolle AKYS suunnittelee hanketta, on edelleen sotilaallisessa valvonnassa ja sinne vrittiin sekä Yehia El-Sayedille, kylän alkuperäiselle asukkaalle, että meille suomalaisille vielä Libanonin armeijan erilliset kulkuluvat.

Rajoitukset ovat vieraanvaraisessa arabikulttuurissa äärimmäisen nöyryyttäviä. "Olet sydämellisesti tervehtynyt" on vaihtunut puistattavalla tavalla "kuka olet, mitä täällä teet" -byrokratiaksi, jota vaaditaan pysyä olalla.

peutin, toimintaterapeutin ja sosiaalityöntekijöiden tiimit.

•tukea nuorten kuvataidetoiminnalle ja vuonna 2009 äitien virkistysretkille.

Kesällä 2008 tehtiin sosiaalityöntekijöille ja lastentarhanopettajille kysely, jonka tuloksia työstetään. Työntekijät ovat huolissaan lasten koulunkäynnin vaikeuksista, "palestiinalaisten koulutustaso on laskemassa". BAS onkin järjestänyt joka leirikeskuksessa tukioetusryhmiä. Tiivistä yhteydenpitoa perheisiin pitävät sekä sosiaalityöntekijät että lastentarhanopettajat parhaimpina tapana auttaa lapsia.

Yhteisöhuoltajuus-hanke päättyy vuoden 2009 lopussa. Jatkohankekemus on jätettävä ulkoministeriöön toukokuussa 2009. Suunnittelumatkalla tuli esiin, että eniten kaivataan tukea Beit Atfal Assu-moudin perhekeskeiselle mielenterveystyölle. Yehia El-Sayed, joka Nahr El-Baredin entisenä syntyperäisenä asukkaana tuntee leirin läpikotaisin, toi esiin hämmästyntä huoltaan, kun sosiaalityöntekijät kertoivat vanhempien vaikeuksista pitää huolta lapsistaan, perhe- ja kouluväkivallasta, koulupinnaamisesta ja huumeongelmista: "On kuin vanhemmilla ei olisi enää otetta lapsiinsa", Yehian mielestä muutos Nahr el-Baredin tuhoa edeltäneeseen aikaan on suuri. Asuinpaikan ja elämisen edellytysten täystuhosta selviytyminen ottaa aikansa.

Beit Atfal Assumoud tarkoittaa suomeksi "sitkeiden lasten koti". BAS-järjestö on nimensä veroinen. Järjestö ei ole nostanut kättä pystyyn Tripolin kaupungin lähellä sijaitsevien Beddawnin ja Nahr el-Baredin leirien ongelmien edessä, vaan työ jatkuu. Helmikuussa 2009 avattiin korjattu keskus Nahr el-Baredissa. "Keskus antaa työlle jatkuvuuden tunnetta", kertoi henkilökunta.

Sirkku, Yehia ja Inga

Seuraava hanke on tarkoitus suunnata ennen muuta näiden pahimmissa vaikeuskissa olevien pohjoisen leirien tueksi. Hankematkalaiset vierailivat useissa Nahr el-Baredin palvelupisteissä, tekivät haastatteluja ja havaintoja, keräsivät tausta-aineistoa. Niistä työstettiin alustava hanke-suunnitelma, jonka järjestön johtaja

Kassem Aina hyväksyi. Myös alustava yhteistyösopimus vastuista ja tehtävistä allekirjoitettiin. Ulkoministeriö päättää hankehakemuksista joulukuussa 2009.

Sirkku Kivistö

AKYSin Libanon-projektin vastaava

Pertti Multanen - Tutkijan tie

Pertti Multanen on maamme eturivin Lähi-idän tuntija, jonka näkemysille ja laajalle asiantuntemukselle on kysyntää kun Lähi-idässä kuohuu. Hän kykenee antamaan perusteellisen vastauksen kysymykseen kuin kysymykseen. Mikä mies on Pertti Multanen? Istahdin hänen kanssaan lounaalle utelemaan. Ensimmäiseksi halusin tietää, mikä sytytti hänen palavan kiinnostukseensa Lähi-itään.

"Olen kotoisin Pohjois-Karjalasta, Tohmajärveltä ja kävin silloisen opikoulun ja lukion Joensuun normaaliyhteisössä. Kiinnostuin kolmannen maailman asioista jo lukioaikoina. Sehän oli 1960-luvulla myös ajan trendi. Koulussa herätteenä toimivat mm. vuosittaiset taksvärkkipäivät, jolloin työskenneltiin köyhien maiden hyväksi. Luin myös mm. **Erkki Tuomiojan** ja **Ilkka-Christian Björklundin** tekstejä, joita Teiniliitto julkaisi", Pertti aloittaa.

Lukemisen ohella Pertti harrasti kaukomaiden radioasemien kuuntelua, ns. DX-kuuntelua. Monet itsenäistyneet ja itsenäistyvät Aasian ja Afrikan maat lähettivät englanninkielisiä uutisia. Ja vaikka uutiset olisivat tulleet maan omalla kielellä, kykeni innokas harrastaja niistä päättämään puheenaiheet mm. puheessa mainittujen nimien perusteella. Pertti lähetti radioasemille kuunteluraportteja, joissa analysoitiin äänen kuuluvuutta Tohmajärven Onkamossa, jossa Pertti lukiovuosinaan asui. Tällainen viesti meni mm. Kairoon.

Pertille itselleen radioasemien kuunteleminen avasi ikkunoita ymmärtämään maailmassa tapahtuvaa muutosta. "Kiinnostuksen syntymiseen vaikutti merkittävästi myös lukioluokkien luokanvalvojani, uskontoa ja psykologiaa koulussa opettanut **Simo Seppo**, joka oli viettänyt aikaa Belgiassa katolisen jesuiittajärjestön ylläpitämässä oppilaitoksessa ja palannut 1960-luvun puolivälissä reissultaan täynnä ajatuksia latinalaisen Amerikan kansojen oikeuksista ja vapaudenkaipusta", Pertti muistelee.

Ylioppilaaksi Pertti tuli keväällä 1968. Koulun jälkeen armeijassakin hän vetäytyi vapaahetkinä mie-

luiten sotilaskotien kirjastoihin etsimään niistä kansainvälisiin kysymyksiin keskittyneitä kirjoja. Armeijan jälkeinen uranvalinta oli selvä: Pertti suuntautui Helsingin valtiotieteelliseen tiedekuntaan opiskelemaan poliittista historiaa. Pian laitos alkoi kuinkin tuntua aika rajoittuneelta, sillä se keskittyi ennen muuta Suomen ja jossain määrin Pohjoismaiden historiaan. Pertti joutui lähes yksin etsimään tietoja kehitysmaista. Onneksi ajan hengen mukaisesti laitoksella oli opettajakunnassa väkeä, joita kehitysmaiden kysymykset myös kiinnostivat, vaikka ne eivät virallisissa opinto-ohjelmissa olleetkaan. Perttiä myös neuvottiin menemään mm. Suomen Rauhanpuolustajien luokse etsimään lisätietoja. Opiskelun myötä kiinnostus nimenomaan Lähi-itään alkoi pikkuhiljaa kasvaa ja lopullisesti Lähi-itä nousi mielenkiinnon keskiöön gradun teon aikana.

Erikoistuminen Lähi-itään

Gradun aiheeksi Pertti valitsi: *Assuanin patosuunnitelma kansallisen kehityshankkeena*. Gradun teko ja Egyptin Assuanin patoon liittyvät ongelmat olivat suora oppitunti maailmanpolitiikkaan. Patoa suunniteltiin kylmän sodan oloissa, joissa rintamalinjat eivät vielä olleet selvät. Yhdysvallat suhtautui epäillen heräävään arabinationismiin. USA oli lupautunut avustamaan Assuanin padon rakentamisessa, mutta vähitellen USA:n politiikka Egyptiä kohtaan koveni, mikä sitten ajoi Egyptin turvautumaan Neuvostoliiton apuun.

Helsingissä sijaitsi Pertin opiskeluaikoina Maailman rauhanneuvoston päämaja. Se antoi mahdollisuuksia elämyksiin, sillä opiskelijana Pertti

saattoi päästä mukaan rauhanneuvoston kokouksiin. Pertti mainitsee, että 1970-luvulla kokoukseen osallistui Punaiseksi everstiksi kutsuttu egyptiläinen **Khaled Moheid Eddin**. "Oli juhlaa päästä haastattelemaan häntä gradun tiimoilta."

Pertti valmistui jo vuonna 1972, neljä vuotta ylioppilaskirjoitusten jälkeen, ja pääsi välittömästi yliopiston kehitysmaainstituuttiin (myöhemmin kehitysmaatutkimuksen laitos) töihin. Jo vuoden päästä hän aloitti jatkoopinnot ja vuonna 1974 hän siirtyi, opetusministeriön stipendin saatuaan ja jo koulussa oppimansa venäjänkielen turvin, Moskovan yliopiston Aasian ja Afrikan maiden instituuttiin opiskelemaan. Haaveena oli saada perusteelliset tiedot arabimaista sekä oppia arabian kieli. Kylmän sodan lonkerot tunkeutuivat kuitenkin yliopistomaailmaan asti ja Neuvostoliiton korkeakouluministeriö päätti evätä kapitalistisesta maasta tulleeilta opiskelijalta oikeuden opiskella arabian kieltä, mitä Pertti yhä vieläkin pahoittelee. Muun opiskelun suhteen esteitä ei ollut vaan Pertille avautuivat kaikki mahdollisuudet tutustua arabimaihin eri kanteilta. Myös kansainvälisyyskasvatus toimi opiskeluympäristön ansiosta erinomaisesti: opiskelija-asuntoloiden satojen (800 henkeä) eri kehitysmaista neuvostoliittoon tulneiden eri alojen opiskelijoiden joukossa oli vain pieni vähemmistö länsimaista tulleita.

Vuonna 1978 Pertti väitteli tohtoriksi ja on yhä ylpeä tittelistään: PhD, eli Doctor of Philosophy in History. Venäjän kielellä kirjoitettu ja puolustettu väitöskirja käsitteli egyptin yhteiskunnallista kehitystä vuosina 1952-1970, eli presidentti **Gamal Abdel Nasserin** kautta Egyptissä. Valmistumisen jälkeen Pertti palasi kotimaahan ja muutaman vuoden työnteon jälkeen on vuodesta 1983 ollut yhtäjaksoisesti töissä kehitysmaatutkimuksen laitoksella. Työ ja erityisesti opetus on yleistä kehitysmaa-

- Kansalaisjärjestöjen rooli on tärkeä siinä, että monoliittiseen muuriin, jolla viholliset demonisoidaan, saadaan reikiä, joista näkyy, että myös vihollisleirissä ihmiset ovat ihmisiä, toteaa Pertti Multanen

tutkimusta, mutta Pertti on pitänyt yllä Lähi-idän erikoistuntemuksensa ja järjestää joka vuosi ainakin yhden perusteellisen Lähi-itä luentosarjan. Pertti on Helsingin yliopiston ainoa Lähi-idän tuntija, joka osaa puhua aiheestaan laajasti.

Arabivihamielisyyden kohdistuu myös alan tutkijaan

Suomeen palattuaan Pertti joutui ikävä kyllä kokemaan epäilyjä tutkimtoaan kohtaan, neuvostoliittolaisesta korkealuokkaisesta tutkimuslaitoksesta saatuun diplomiin ei aina haluttu luottaa. "Missään muualla ei olisi voinut saada yhtä kokonaisvaltaista käsitystä asioista kuin siellä. Suomessa tieto arabimaista jakautuu pirstaleisesti eri paikkoihin, mutta siellä saattoi opiskella yhtä aikaa näiden maiden historiaa, taloutta, politiikkaa ja kulttuuria" toteaa Pertti

Opintojen välissä Pertti avioitui: Vaimo löytyi Helsingin-Moskovan junasta, sillä myös hän opiskeli suomalaisena Neuvostoliitossa. Avioliit-

to on kestänyt. Perheeseen syntyi neljä lasta, joista ensimmäinen v. 1977 isän vielä ollessa Moskovassa, mutta vaimon palattua jo Suomeen. Yksi lapsista on syntymästä asti vammainen ja joutuu liikkumaan pyörätuolilla.

"Lähi-itää koskevat tunteet vellovat Suomessa kuumina niin, että toimiminen Lähi-idän kantaa ottavana tutkijana merkitsee myös altistumista julkisille häväistyksille ja ristiinnaulitsemisille. Nämä hyökkäykset ovat osin järjestelmällisiä ja niitä löytää mm. useista vahvasti rasistisista nettiblokeista", pahoittelee Pertti. "Pahimmillaan hyök-

käykset sisältävät tappouhkauksia ja myös perhettä vastaan hyökätään. Jopa koulussa lapseni ovat joutuneet kokemaan kiusaamista isänsä työn ja mielipiteiden takia."

Miltä maailma näyttää nyt?

Kun puhe siirtyy Pertin käsityksiin nykymaailmasta, haastateltavaa ei tarvitse patistaa vaan huolella analysoituja näkökohtia tulee vuolaasti: "Nuorena uskoin, kuten kaikki muutkin, että itsenäistyvät kehitysmaat vapautuvat siirtomaahallinnon kahleista. Ja että kehitysmaiden tilanne tulee taloudellisesti paranemaan ja niiden itsenäisyys vahvistumaan. Nämä haaveet romahtivat. Puoli vuosisataa poliittisen itsenäisyyden saavuttamisen jälkeen kehitysmaat on taloudellisin sitein alistettu länsimaiden kontrolliin.

Lähi-idän tilanne on vaikeampi kuin koskaan toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Israelia ollaan vahvistamassa puhtaasti juutalaisena valtiona niin, että jopa Israelin valtion

kansalaisina eläviltä arabeilta uhataan vaatia uskollisuudenvala juutalaisvaltiolle. Kuitenkin jo sata vuotta sitten osattiin varoittaa, mikä riski on, jos Israelia aletaan kehittää uskonnollisena valtiona. Tästä on dokumentteja olemassa" Pertti tiivistää ja jatkaa:

"100 vuotta sitten silloisen Palestiinan arabiyhteisöt ja juutalaisyhteisöt elivät rauhassa naapureina. Lähi-idän ristiriidat syntyivät I maailmansodan jälkeen. Ne ovat suurvaltojen tuomia ja ylläpitämiä. Aluksi asialla olivat eurooppalaiset mahtivaltiot: Ranska ja Englanti, myöhemmin myös II maailmansodan jälkeiset suurvallat Yhdysvallat ja Neuvostoliitto.

Neuvostoliiton sortumisen jälkeen USA on ainoa merkittävä ulkopuolinen toimija Lähi-idässä. II maailmansodan jälkeen USA torjui yhteistyön sekulaarisen arabinationalistisen suunnan kanssa. Kun arabinationalismi oli vahva, Israel ja USA tukivat uskonnollisia muslimiliikkeitä, joista nyt on kasvanut niille viholliset. USA toimii omien etujensa kannalta hyvin lyhytjänteisesti.

Se mitä on tapahtunut Gazassa ja Irakissa ei unohdu hetkessä, vaan vaikutukset kestävät ainakin sata vuotta. Valitettavasti **Obaman** ylläpitämä toivo, että Irakista vetäydytään, tarkoittaa arvioni mukaan vain, että USA pysyy jatkossa siellä kulloisenkin Irakin nukkehallituksen kutsumana. Irakista USA tuskin vetäytyy."

Pertti arvioi, että USA:n jatkuva läsnäolo tukikohtineen luo alueelle jatkossakin epävakautta ja vaikeuttaa jopa USA:lle ystävällismielisten hallitusten asemaa. Egyptin, Jordanian ja Saudi-arabian hallitukset yrittävät ylläpitää suhteita USA:han, mutta Irakin sodan kärjistämä ilmapiiri ajaa nämä hallitukset omaa kansaansa vastaan. Israelin vuodenvaihteen Gaza-hyökkäyksen aikana kansojen reaktio kohdistui vihamielisenä omien hallitusten politiikkaan, joten ne joutuivat vaimentamaan omat kansalaisjärjestönsä kovilla otteilla. Terve poliit-

تينen tilanne ei voi vakiintua jatkuvi-en sotien oloissa.

"Israelin oman tulevaisuuden kan-nalta ei ole kestävä ratkaisu, että se eristäytyy juutalaiseksi ghetoksi ara-bien keskelle. On harhakuva että se näin voisi elää demokraattista elä-mää. Nyt jo demokratian kapenemi-nen näkyy kun juutalainen nationalis-mi ja uskonto on kiedottu yhteen."

Ei toivoa näköpiirissä

Palestiina on pirstottu elinkelvotto-miksi reservaatteiksi, eikä Pertti enää ole valmis etsimään ratkaisua kah-den valtion mallista. Ainoa mahdol-liselta näyttävä ratkaisu olisi kaikille avoin, yhtenäinen, sekulaarinen Isra-el-Palestiina. Tällä hetkellä Israel ei voi sitä hyväksyä, koska palestiinalai-set muodostaisivat valtion enemmis-tön. "Henkinen muuri on vielä isom-pi kuin fyysinen. Nämä asiat demora-lisoivat Israelin yhteiskuntaa ja aihe-uttavat pahoinvointia sen sisällä. On ironista, että natsien vainoista selviy-tyneiden juutalaisten perustamat puo-lueet ovat lähenemässä fasistisia ar-voja. Israel Beitenu, Kotimme Israel, on avoimesti rasistinen puolue", to-teaa Pertti jatkaen, että Israelin koko olemassaolo perustuu USA:n tukeen. Alue löytäisi ainakin helpommin kei-not yhteistyöhön, jos USA lopettaisi Israelin varustamisen ja sen yksipuo-lisen tukemisen. Niin pitkään kuin ul-kopuoliset tukevat sotimista, konflik-ti jatkuu.

Lopuksi kyselen kansalaisjärjestö-jen toiminnan merkityksestä. "Kan-salaisjärjestöjen rooli on tärkeä siinä, että monoliittiseen muuriin, jolla vi-holliset demonisoidaan, saadaan rei-kiä, joista näkyy, että myös vihollis-leirissä ihmiset ovat ihmisiä. Saman-laisia kaikkialla. Yksittäisten ihmis-ten ja kansalaisjärjestöjen tehtävänä on viholliskuvien murtaminen" arvi-oi Pertti.

Lounas on syöty ja palaamme työ-paikoillemme, mutta lounaan yhtey-dessä saatu tietolataus kestää ja poh-dituttaa vielä pitkään.

Haastattelu: Ilona Junka

Pertti Multanen

Norsu idän hiekkalaatikolla

Seurattuani kohta 40 vuotta Lähi-Sidän politiikan kiemuroita, olisi ehkä mahdollista tehdä jonkunlainen suppea välitilinpäätös Yhdysvalto-jen Lähi-idän politiikasta toisen maa-ilmansodan jälkeisenä aikana ja sa-malla arvioida erityisesti Palestiinan osalta koko mennyttä 1900-lukua va-laisemalla joitakin tien varrelle sattuneita tienviittoja.

En voi välttyä siltä vaikutelmalta, että USA:n Lähi-idän politiikka on ollut vuosikymmeniä jopa tuon maan omienkin etujen vastaista koheltamis-ta heille hyvin tuntemattomalla maa-perällä. Tällaista tunnottomuutta ku-vataan usein sanonnalla: "Kuin nor-su lasikaupassa" tai jollakin muulla samaan tahalliseen tai tahattomaan käyttäytymistapaan viittaavalla kuva-uksella.

Jos palaamme ajassa taaksepäin toisen maailmansodan vuosiin, jol-loin sekä silloisen Neuvostoliiton et-tä Yhdysvaltain yhteinen vihollinen oli saksalaisen monopolikapitalismin esiin nostama äärioikeistolainen, fa-sistinen ja maailmanvalloitukseen tähdännyt diktatuuri – Hitlerin Sak-san natsi-ideologian siivittämänä kä-sittämättömiin julmuuksiin ja sekä etnisiin että poliittisiin puhdistuksiin syyllistynyt sortokoneisto, olivat ta-voitteet liittoutuneilla ainakin sanois-sa yhtenevät Lähi-idän alueellakin.

Sekä Neuvostoliiton että Yhdysval-tojen tavoitteissa korostui ylimmäi-senä fasismien vastustaminen. Katseet oli suunnattu myös kauemmaksi: so-dan jälkeen oli tavoitteeksi asetettu myös siirtomaavallan, kolonialismin jäänteiden raivaaminen. Tämä koski myös Lähi-itää, joka ennen sotaa oli ollut eurooppalaisen kolonialismin dominoima alue.

Tätä aluetta oli aiemmin historias-sa kutsuttu monilla nimillä ja sillä oli ollut monia hallitsijoita, nimitys Lä-hi-itä vakiintui yleisesti tunnettuun kielenkäyttöön vasta toisen maail-mansodan jälkeen. Suuntautuessaan kolonialismia vastaan liittoutuneiden

politiikka osui sodanjälkeisessä Lähi-idässä suoraan vanhojen eurooppa-laisten siirtomaavalttojen, Englannin ja Ranskan, nilkkaan.

Jos karkeasti arvioi nyt 1990-lu-vun alun globaalin järjestelmämuu-toksen jälkeen käytännössä ainoak-si hegemoniseksi ulkopuoliseksi vai-kuttajaksi Lähi-idässä jääneen USA:n Lähi-idän politiikkaa toisesta maa-ilmansodasta kuluneiden reilun kuu-den vuosikymmenen aikana, ei kuva-ole kovin kaunis.

Lähes päällimmäisenä vaikutelma-na on aiemman Euroopan siirtomaa-valtioiden alueella harjoittaman im-perialistisen voimapolitiikan ja he-gemonian korvaaminen muodoiltaan ehkä toisenlaisella, mutta sisällöltään ja kovuudeltaan entistäkin armotto-mammalla USA:n imperialismilla. Sen kasvot ovat tällä vuosikymme-nellä heijastuneet niin Irakin kuin Pa-lestiinan kansojen inhimillisessä kata-strofissa ja koko Lähi-itää kalvavassa levottomuudessa, epävarmuudessa ja sosiaalisessa kriisissä. Erityisesti Ira-kin ja Palestiinan kokemien inhimil-listen murhenäytelmien vaikutukset tulevat heijastumaan Lähi-idässä ei vain tuleviin vuosikymmeniin, vaan tuleviin vuosisatoihin.

Miten olisi voinut käydä

Jos toisen maailmansodan aikaiset vi-siot olisivat vähäisessä määrin realisoituneet, näyttäisi tämän päivän Lähi-itä takuuvarmasti hyvin erilai-selta alueelta. Toisen maailmansodan liittoutuneiden jo ensimmäisen maa-ilmansodan jälkitilanteessa antamat lupaukset ja julistukset, jotka vielä voimakkaampina vahvistettiin uuden maailmansodan jälkeen, olivat sa-noissa selkeitä.

Liittoutuneet lupasivat tukea niin siirtomaiden itsenäistymistä, kuin niiden poliittisen ja taloudellisen suve-reniteetin vahvistamista sekä oikeut-ta itse valita omista tarpeista nouseva ja itsenäistyvien kansojen etuja par-haiten palveleva kehitysmalli. Nämä

sekä itsenäisyydelle, että Euroopan valta-asemasta irrottautumiselle. Ehkä selkein esimerkki tästä on Egyptissä vuonna 1952 korruptoituneen, brittien siirtomaavallan armosta syntyneen ja briteistä syvästi riippuvaisen Egyptin kuningashuoneen ja sen ylläpitämän monarkian ja siihen sidoksissa olleen äärimmäisen epäoikeudenmukaisen yhteiskuntajärjestyksen uudistamiseen suuntautunut monarkian ja siirtomaavallan vastainen kumous vuonna 1952.

Kumouksen toteutti kuningashuoneen takuumieheksi rakennetun armeijan sisään muodostunut salainen upseerikapinallisten liitto, Vapaaksi upseereiksi itseään kutsuneet upseerit Sen jäsenenä oli pääosin vuoden 1936 muutosten jälkeen upseerikoulutukseen päässeitä nuoria upseereita. Vuoden 1936 muutos merkitsi sitä, että Egyptin monarkian armeijan upseerikoulutukseen alkoivat päästä muutkin kuin suurimpien feodaalisten maanomistajien pojat. Monet Egyptin historiassa myöhemmin tuntuiksi tulleet nimet muiden muassa **Gamal Abdel Nasser** ja **Anwar Sadat**, olivat monarkiaa palvelleiden virkamiesperheiden poikia, ei enää suurmaanomistukseen ja monarkiaan sidottujen sukujen jälkeläisiä, kuten kaikki upseerit ennen vuoden 1936 uudistusta olivat olleet.

Vuoden 1952 tapahtumien taustalla oli Egyptissä jo vuosikymmeniä kärjistynyt eriarvoisuus ja sen luoma yhteiskunnallinen levottomuus. Yhteiskunnan ongelmista syvimpiä oli äärimmäisen epäoikeudenmukainen maaomistusjärjestelmä, jossa pienen monarkiaan sidoksissa olleen suurmaaomistajaryhmän käsiin keskittyi lähes koko maan hedelmällinen viljelymaa. Yleisessä alueellisessa kontekstissa levottomuutta Lähi-idässä oli nostattanut vuosien 1948 - 49 Palestiinan sota. Tätä oli edeltänyt toukokuussa 1948 tapahtunut Israelin yksipuolinen itsenäiseksi valtioksi julistautuminen.

yhteisen fasisminvastaisen taistelun vuosina vahvistetut lupaukset vaihtuivat hyvin nopeasti sodan jälkeisinä vuosina suurvaltojen vastakkainasetteluun ja kylmään sotaan, Lähi-idässä monta kertaa myös kuumaan sotaan.

Kylmä sota toi mukanaan egoistisen omien strategisten etujen puolustamisen alueellisen kehityspoliittikan turvaamisen asemesta ja alueen valtioiden hegemonistisin periaattein tapahtuneen, joskus varsin väkivaltaisin keinoin toteutetun, jakamiseen

eurooppalaisen kolonialismin etupiireistä uusiin kylmän sodan etupiireihin. Lähi-idän itsenäistyvien arabivaltioiden kannalta katsoen tämä oli lähes katastrofi, ulkopuolinen hegemonia säilyi ja vahvistui muodollisesta itsenäisyydestä huolimatta.

Ja miten kävi

– levottomuuden kauteen

Sodanjälkeisen Lähi-idän itsenäistyvien valtioiden johtajat katsoivat pääosin USA:n suuntaan etsiessään tukea

Kannattaa palauttaa mieliin, että Israelin itsenäiseksi julistautuminen tapahtui vastoin Yhdistyneitten Kansakuntien, YK:n, vuoden 1947 tekemässä Palestiinan brittimandaattia koskevassa jakopäätöksessä määritetyjä määräaikoja vaan maa julistautui itsenäiseksi ennen kuin YK:n päätöslauselma antoi luvan. Ensimmäinen Palestiinan sota vuosina 1948 - 49 oli paljon enemmän kuin juutalaisten ja Palestiinan arabien kamppailu tämän pienen maapalan hallinnasta, se oli keskeiseltä osaltaan eurooppalaisen kolonialismin epätoivoista yritystä estää se voimasuhteiden muutos, jonka toinen maailmansota oli myös Lähi-idässä käynnistänyt. Tästä sodasta alkaen Israel on pitänyt hallussaan jatkuvasti kasvavaa aluetta, joka jo vuoden 1947 välirauhassa ylitti huomattavasti YK:n jakopäätöksen mukaiset aluerajat.

Juuret jo ensimmäisen maailmansodan tapahtumissa

Aiemmassa historiassa toisen maailmansodan jälkeen suurvalta-asetelmiaan vahvistaneet uudet tekijät Yhdysvallat ja Neuvostoliitto, olivat molemmat eri keinoin toimineet eurooppalaisen kolonialismin pään menoksi Lähi-idässä jo paljon aikaisemmin. Neuvosto-Venäjä noudatti heti vuoden 1917 Lokakuun vallankumouksen jälkeen periaatteellista, sen ulkopoliittisesta doktriinista suoraan juontuvaa, kolonialisminvastaista ulkopoliitiikkaa.

Samaa kolonialismin tuomitsevaa linjaa korosti Yhdysvallatkin ainakin diplomatian sanoissa. Wilsonin kuuluisa ns. 14-kohdan ohjelma julistettiin vuonna 1918 pitkälle vastapainoksi Neuvosto-Venäjän ”idän” kansoille, ts. erityisesti siirtomaille, suunnatuille julistuksille. Molemmissa tuomittiin siirtomaavalta järjestelmänä ja erityisesti eurooppalainen kolonialismi.

Konkreettisesti tämä heijastui mm. siihen, että sekä vuonna 1922 Neuvosto-Venäjän pohjalle luotu Neuvostoliitto, että Yhdysvallat tuomitsivat ensimmäisen maailmansodan voittajavaltioiden vuonna 1919 perustaman

järjestön, Kansainliiton, Lähi-idässä toteuttaman ns. mandaattijärjestelmän. Tämä järjestelmä mahdollisti sen, että Osmani-imperiumin hajotessa ”vapautuneita” alueita luovutettiin eurooppalaisten siirtomaavaltojen mandaattihallintoon. Sekä Yhdysvallat että Neuvostoliitto pitivät tätä järjestelyä siirtomaavallan jatkamisena uudessa muodossa, joksi se myöhemmän historian valossa epäilemättä osoittautuikin.

Tilanteen luisumisesta hallitsemattomaksi on varoitettu useasti ja jo hyvin varhain

Palestiinan kysymys nousi esiin 1900-luvun alussa monilla kansainvälisen politiikan foorumeilla. Tausalla oli juutalaisen kansallismielisen liikkeen aktiivisuuden kasvu ja monipuolisen sionististen järjestöjen verkoston synty ja nopea vahvistuminen. Kaiken tämän myötä Palestiina, joka Osmani-imperiumille oli ollut taloudellisesti toisarvoista ”takamaata”, sai brittien mandaattipoliitikassa aivan uudenlaista tärkeyttä. Aiemmin Palestiina oli näyttäytynyt briteille lähinnä strategisena suojaluona kontrollitoaessa niin Egyptiä ja sen alueen kautta kulkevaa Suezin kanavaa, Kyprosta ja koko Välimeren piiriin sijoitettavia brittien imperiumin osia, nyt siitä tuli sekä juutalaisen- että arabinationalismin kohde ja Euroopan intressin ja kansallisten toiveiden ja etujen leikkauskohta.

Viimeistään ensimmäisen maailmansodan jälkeen alue alkoi monestakin syystä luonnollisesti kiinnostaa myös USA:ta ja Neuvostoliittoa. Historian hämärään lieenee paljolti hautautunut tieto siitä, että alun perin USA:n silloisen presidentin **Wilsonin** esityksestä ensimmäisen maailmansodan jälkeisissä huippukokouksissa, joissa myös Kansainliiton ajatusta kehiteltiin ja järjestö vuonna 1919 perustettiin, asetettiin jo samana vuonna 1919, Palestiinan tilanteen muodostuttua jo akuutiksi ongelmaksi, tutkimuskomissio selvittämään Lähi-idän yleistilannetta uudessa sodan jälkeen syntyneessä kansainvälisten suhteiden konstellaatiossa.

Lähi-idän tilanteeseen sille sanellun toimeksiannon mukaisesti monipuolisesti perehtymään asetetussa tutkimuskomissiossa piti alkuperäisen päätöksen mukaan olla niin Yhdysvaltain, Ranskan kuin Englanninkin edustus. Kun Ranska kieltäytyi osallistumasta työskentelyyn ja Englanti veti tämän jälkeen myös jo nimittämänsä jäsenet pois tutkimuskomissiosta, tuli siitä pelkästään amerikkalainen komissio, joka historiankirjoissa tunnetaan nyt sen amerikkalaisten jäsenen **Henry C. King** ja **Charles R. Crane**, mukaan King-Crane -komission nimellä.

Tämä työryhmä kiersi intensiivisesti, joskin melko lyhyen aikaa eli reilun kuukauden verran, Palestiinaa ja sen naapurimaita loppukesästä vuonna 1919 ja kirjoitti laajan raportin. King-Crane komissio käsitteli laajasti mandaattialueita Kansainliitonkin päätösten valossa, mutta varsin kriittisessä sävyssä ja toi esiin useita olennaisia sodan jälkeen suunnitellun eurooppalaisen mandaattihallinnon epäkohtia ja valmisteilla olleiden mandaattisopimusten epämääräisyyttä mm. asetettujen aikarajojen suhteen ja antoi suosituksia niiden korjaamiseksi.

Erityisen mielenkiintoista on mielestäni jopa juuri tämän päivän uutisten valossa, tätä kirjoittaessani tänään 17. huhtikuuta uutisoitiin Israelin vasta nimitetyn pääministerin **Benjamin Netanjahun** sanoneen, että edellytys tuleville neuvotteluille on, että palestiinalainen osapuoli hyväksyy ”Israelin luonteen juutalaisena (ts, entisesti puhtaana – PM) valtiona”.

Jos vapaasti suomennan Lähi-idän tilannetta raportoivan Al Bawaba uutisvuston (www.albawaba.com) uutisvustolla 17.4.2009 olevaa uutista, niin Netanjahun raportoidaan sanoneen häntä tavanneelle USA:n presidentin **Barak Obaman** Israelissa vierailleelle erityislähettiläälle **George Mitchellille** seuraavaa: ”Israel edellyttää (expects) että palestiinalaiset tunnustavat Israelin *juutalaisena* (kursiivi PM) valtiona ennen kuin voidaan keskustella kahdesta valtios- ta kahdelle kansalle” (käännös PM). Vaikka tämä tulkinta onkin myöhem-

mässä uutisoinnissa pyritty kiistämään on se tunnetusti Israelin poliittisessa ajattelussa vahventuva trendi.

Ehkä juuri tämä piirre Israelissa on kohoamassa kaikkein korkeimmaksi esteeksi minkäänlaisen Lähi-idän rauhantilan saavuttamiselle lähitulevaisuudessa. Historian ironiaa lieenee se, että mainitsemi amerikkalainen tutkimuskomissio varoitti juuri tämän pyrkimyksen vaarallisuudesta useaan kertaan raportissaan jo 90 vuotta sitten, vuonna 1919. King-Crane komission raportista voimme lukea vahvan kehotuksen muuttaa ”sionistista ohjelmaa”, johon sinänsä King ja Crane kertovat suhtautuneensa ja suhtautuvansa myönteisesti, juuri siinä kohdassa, jossa ohjelma haaveilee etnisesti puhtaasta ”juutalaisesta valtiosta”.

”5. We recommend, in the fifth place, serious modification of the extreme Zionist Program for Palestine of unlimited immigration of Jews, looking finally to making Palestine *distinctly a Jewish State* (kursiivi PM).” (Tiivistelmä King-Crane komission raportista löytyy mm. teoksesta J.C Hurewitz: Diplomacy in the Near and Middle East. Volume II. A Documentary Record: 1914-1956. Octagon Books. New York 1972, ss. 66-74.). Samassa yhteydessä King-Crane -komission jäsenet kuitenkin, kuten sanottu, toteavat suhtautuvansa sinänsä myönteisesti sionismin taivoitteisiin Palestiinassa.

Lieneekö historian ironiaa vai lie neekö historian pyörä Lähi-idässä pyörähtänyt vuosisadan verran väärään suuntaan kun juuri tämä jo King-Crane -komission ydinongelmaksi alueen tulevissa järjestelyissä nostama vaatimus ”puhtaasta juutalaisesta valtiosta” kuullaan vuonna 2009 yhä voimakkaammin jopa Israelin nykyisen pääministerin Benjamin Netanjahun suusta.

Mutta ei pelkästään pääministerin, vaan myös useiden muiden nykyhallituksen ministereiden suista, näistä äänekkäimpänä ja avoimimmin rasisisimpana nykyinen ulkoministeri **Avigdor Lieberman**. Tässäkin historioitsija näkee aika käsittämätön-

tä historian leikkiä, koska natsien rotuoppeja (joiden seuraukset luulisi juutalaisten tuntevan liian hyvin) seuraileva Avigdor Lieberman muutti aikanaan Israeliin entisen Neuvostoliiton alueelta.

Neuvostoliitto oli kuitenkin, monista toisen maailmansodankin historiaa vääristelevistä väitteistä huolimatta valtio, joka eniten uhrasi väestöään natsismin vastaisessa taistelussa ja pelasti natsien kynsistä usein lähes käsittämättömällä uhrauksilla melkoisen osan niiden juutalaisten sukulaisista, joiden jälkipolvet nyt tekevät politiikkaa Israelissa. Jos missä niin tässä voitaneen sanoa, että historiasta ei voi oppia, tämä tuskin kuitenkaan tarkoittaa sitä että historia pitäisi aktiivisesti unohtaa.

Sotien vuodet Lähi-idässä

Välittömästi toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina Yhdysvaltain Lähi-idän politiikka keskittyi paljolti Persianlahteen ja tietysti öljyyn. Toisen maailmansodan käänneet ja myöhemmin USA:n järjestämät vallanvaihdot edelsivät myöhempää hegemoniaa. Selkeimpänä esimerkkinä sisäisiin aisoihin puuttumisesta on Iran vuonna 1953.

Persiassa tie amerikkalaisille öljy-yhtiöille vallata aiemmin brittien hallussa olleet asemat avattiin CIA:n juonaillemalla vallankaappauksella, jossa kansallismielinen **Mohammed Mossadekin** johtama hallitus syrjäytettiin USA:n tukeman yksinvaltaisen monarkin valtaannousun tieltä. Samalla USA avasi tien **Ajatollah Khomeinin** voitokkaalle paluulle ja shaahin syrjäyttämiseksi vuonna 1979 ja tuli samalla luoneeksi yhden käyttökelpoisen vihollisen Lähi-idän ”näyttämölle”, kuten amerikkalaisilla on tapana sanoa.

Keskittyminen öljyvarojen kontrollin varmistamiseen merkitsi toisaalta sitä, että tilanne Palestiinan suunnalla ei ollut USA:n prioriteetti Lähi-idässä. USA ei aktiivisesti tukenut Israelia vuosien 1948-1949 sodassa. Silloinen USA:n ulkopoliittikan mm. **John Foster Dullesin** ja **John MacCarthyn** nimiin olennoituva sairaal-

loinen kommunisminvastaisuus heitti varjonsa kaiken vähänkin vasemmistolaiselle vivahtavan ylle, tämän mukana myös juutalaisessa kansallismielisessä poliittisessa liikkeessä, sionismissa, vaikuttavan vasemmistosuunnan ylle. Aseita ensimmäisessä Palestiinan sodassa Israelille toimitti Neuvostoliitto, ei USA.

Myös seuraavassa laajamittaisessa Lähi-idän sodassa (täyttä rauhantilaa Lähi-itä ei ole nähnytään vuoden 1948 jälkeen), vuoden 1956 Suezin kriisissä, USA ja NL tuomitsivat yhdessä YK:n turvallisuusneuvostossa Israelin aloittaman ja eurooppalaisten vanhojen ja vielä tuolloin asemansa palauttamisesta haaveilevien, siirtomaavaltiojen Englannin ja Ranskan, juoniman hyökkäyksen Egyptiä vastaan.

Yhdysvaltojen ja

arabionalismin välirikko

Yhdysvallat elätteli 1950-luvun alkupuolelta toiveita Lähi-idän arabimaiden vetämisestä mukaan vuonna 1949 perustetun NATO:n eteläisen rintaman varmistamiseksi suunniteltuihin alueellisiin sotilasliittoihin, jotka kylmän sodan vuosina olivat luonnollisesti osa USA:n johtamaa NL:n lisääntyvän vaikutusvallan patoamista. Toisen maailmansodan ja erityisesti Palestiinassa vuosina 1948-49 käydyn ensimmäisen Palestiinan sodan voimistama radikaali ja suverenisuutta vahvasti korostava arabionalismi torjui nämä haaveet imperialismien itsenäistyville arabimaille virittämänä ansana.

Vasta vuoden 1967 Lähi-idän sota toi USA:n avoimesti ja voimakkaasti Israelin tukijaksi. Tätä ennen Israelin tärkeä aseiden toimittaja oli ollut Eurooppa, ennen muuta Ranska. Vuoden 1967 sodan jälkeen sekä USA:n poliittinen, taloudellinen, diplomaattinen ja sotilaallinen tuki Israelille muodostui tämän maan tulevan kehityksen kannalta ratkaisevaksi. Samalla tämä merkitsi USA:n Lähi-idän politiikan ristiriitojen syventymistä. Tasapainoa ehdottoman ja avoimen Israelin tukemisen ja arabimaiden suuntaan haetun strategisen liittosuh-

teen välillä ei ollut helppo löytää, varsinkin kun 1950-luvun ilma piiri oli jo rasittamassa suhteita.

Näin Yhdysvallat taas varsin yleisellä tasolla arvioiden tuli torjuneeksi juuri ne moderniin, sekulaariin yhteiskuntaan kurkottaneet arabinationalistiset voimat, jotka näkivät tukijansa juuri Yhdysvalloissa ja hahmottivat yhteiskuntiansa uudistamisen tien pitkälti läntisten ihanteiden mukaisesti. Torjumalla nämä voimat joko kommunismin pelossa, Lähi-idän "hajota ja hallitse" shakkipelissä tai myöhemmin myös Israelin määrittelemänä "vihollisina", arabinationalismi työnnettiin kylmän sodan kansainvälisten suhteiden meressä Neuvostoliiton katiskaan.

Hajota ja hallitse

Kylmän sodan rintamalinjojen tietoinen tuominen Lähi-itään sen kaikki ne kielteisine seurauksivaikutuksineen oli turmiollista. Erityisesti alueen kasvava sotilaallinen varustelu imi vuosikymmen vuosikymmeneltä yhä enemmän resursseja kaikelta inhimillisen kehityksen turvaamiseen tarvittavalta yhteiskunnan rakennustyöltä. Hyvin kielteinen vaikutus koko alueen kehitykselle oli myös syvien rintamalinjojen repeämisellä Lähi-idän maiden välille, kalvavan epäluottamuksen ilmapiirillä alueen valtioiden keskinäisissä kansainvälisissä suhteissa ja toistuvilla sodilla. Ulkopuolisen hegemonin kannalta tilanne oli ihanteellinen.

Rikkinäisellä alueella oli helppo härnätä maat toisiaan vasten, vaikkapa kyynisesti sekä lännen että idän alueelle toimittamien aseiden ja asejärjestelmien testaamiseksi todellisissa taistelulosuhteissa. Epäluottamus tarjosi ja tarjoaa mahdollisuuksia myös ns. salaisen sodankäynnin laajoille operaatioille, avoimille sisäisiin asioihin puuttumisiin maihinnousuineen ym. operaatioineen, joista esimerkkejä alueella on riittämiin.

Muistutettakoon tässä mieliin vaikkapa Libanon, jossa jo 1958 testattiin käytännössä USA:n ns. Eisenhower doktriinissa vuonna 1957 itselleen antamaa oikeutta puuttua myös

alueen valtioiden sisäisiin asioihin. USA:n merijalkaväen maihinnousu rikkoi vahvasti Libanonin itsenäisyyden mahdollistaman yhtenäisyyden ja oli yksi vahva tekijä ajamassa tätä maata edelleenkin jatkuvaan sisäiseen kuohuntaan. Libanonissakin tätä sisäistä epävarmuutta ovat eri vuosikymmeninä käyttäneet hyväksi monet ulkoiset ja alueella vaikuttavat valtiot, kuten Libanonin kohtalo selkeästi osoittaa.

Vuoden 1967 sodan syvät vaikutukset

Vuoden 1967 sota, jossa Israel USA:n tukemana valtasi Egyptiltä Siinain niemimaan, sulki liikenteen Egyptin kansantaloudelle tärkeässä Suezin kanavassa, Siinaille edetessään valtasi yhden palestiinalaispakolaisten ja myös nousevan palestiinalaisvastarinnan keskuksen, Gazan kaistaleen, Egyptin hallinnosta. Jordanian hallinnosta Israel otti sotilassaappaan alle niin Itä-Jerusaleminkin kalliomoskeijoi-neen ja Al-Aksa moskeijoi-neen kuin Länsirannankin. Syyrialta anastettiin sen maataloudelle ja kansantaloudelle sekä vesivarojen hallinnalle tärkeä Golanin kukkuloiden alue. Kaikki nämä ovat edelleen vuonna 2009 avoimia haavoja Lähi-idän kasvoissa.

Vuoden 1967 sota oli varsinainen "tukikampanja" alueen uskonnollisten ääriliikkeiden nousulle, sekä Israelissa, jossa uskonnolliset liikkeet juhlivat "paluuta raamatulliseen Israeliin", paluuta niin Juudeaan, Samariaan kuin Siinaillekin. Uskonnollisesti latautunut käsite Israelin maa, Eretz Yisrael, nousi politiikan keskiöön. Islamistiset poliittiset liikkeet täyttivät nopeasti arabimaissa sen tilan, jonka arabinationalismin sodilla tapahtunut alasajo heille tarjosi. Koko alueen poliittisen kentän valtavirta kääntyi uskonnollis-mystisen arvomaailman puoleen, sekulaarit ja läntiseen arvopohjaan nojautuvat liikkeet joutuivat puolustuskannalle niin arabimaissa kuin Israelissakin. Jäljet olemme nähneet jopa olohuoneidemme kuvaruutujen kauhukuvissa viimeisten vuosikymmenten Lähi-idän uutisia seurattessamme.

Vuoden 1973 sodan jälkitilanteessa USA tuli voimalla mukaan sekä salaisen että julkisen diplomatian keinoin Lähi-idän tilanteen järjestämiseen. Valitettavasti nytkin vanha suola jano: hajota ja hallitse. Nyt ryhdyttiin voimalla irrottamaan yksittäisiä maita yhteisistä rintamista. Vuoden 1973 sodan jälkeisen USA:n Lähi-idän politiikan linja hylkäsi aluetta koskevan kokonaisratkaisun tavoittelun ja alkoi korostaa ns. erillisrauhojen politiikkaa.

Erillisrauhat uusien sotien mahdollistajina

Koko ajatus erillisrauhista kuvastaa mielestäni enemmänkin ulkopuolisen hegemonin, tässä tapauksessa USA:n tietoista pyrkimystä estää todellisen alueelliseen vakauteen ja rauhan-tilaan vievä kehitys, kuin edistää sitä. Selkeä esimerkki tästä oli vaikkapa aikanaan suurella kohulla julkaistettu ns. Camp-David rauhansopimus Egyptin ja Israelin välillä vuonna 1979, jonka neuvotteilla valtiomiehiltä sittemmin on palkittu useillakin Nobelin rauhanpalkinnoilla, palkinnolla joka Lähi-idässäkin on kärsinyt pahan inflaation.

Mitä tapahtui Camp-Davidin jälkeen? Sekä Israelin että Egyptin sotilaallisen varustautumisen taso nousi aivan uusille kierroksille, aseita uusille ja vanhoille ystävilleen rahtasi USA. Muutama vuosi Camp-Davidin "rauhan" solmimisen jälkeen nähtiin kuinka Israel pystyi kenenkään estämättä viemään joukkonsa Libanonin sotaretkelle, retkelle joka päättyi hyvin kunniattomasti palestiinalaissiviileiden kylmäverisiin joukkomurhiin Shabran ja Shatillan pakolaisleireillä.

Tämä on tragedia, joka palestiinalaisten kärsimyksen historiassa voi vertautua ainoastaan siihen joukkomurhaan ja sotarikoksiin, jotka nähtiin Gazassa vuosien 2008 ja 2009 vaihteessa. Erillisrauhat ovat tarjonneet ja tarjoavat vapaat kädet yhä uusille tragedioille Lähi-idässä, jähmettävät kansainvälisen yhteisön ja Yhdistyneet Kansakunnat avuttomiksi sivustakatsojiksi kun Lähi-idässä toteutetaan kansanmurhia.

USA:n toisen maailmansodan jälkeisen Lähi-idän politiikan ”kruunuksi” kohoaa yli kuusi vuotta jatkunut Irakin tuhoaminen. Sinänsä tämä on looginen lopputulos imperialistisesta politiikasta, joka jo 50 vuoden ajan on perustunut itse maailmanvalloituksen ja globaalin hegemonian tavoitteisiin perustuen otettuun oikeuteen järjestellä vallanvaihtoja, muuttaa yhteiskunnallisia järjestelmiä, varjella ”sivistystä” ja tuoda sitä ihmiskunnan kulttuurin alkulähteille kuten Mesopotamiaan Irakissa, käyttää sotilaallista voimaa niin omien strategisten kuin taloudellistenkin etujen varmistamiseksi inhimillisistä kärsimyksistä välittämättä.

Ei Irakin sotakaan olisi ollut mahdollinen, ellei maihinnousuihin ja alueen valtauksiin sotilaallisin voimin olisi valmistauduttu ja varustauduttu jo usean vuosikymmenen ajan. Persianlahden maiden sisäisiin asioihin puuttumiseen sotilaallisin keinoin mahdollistava, eli miehityksen mahdollistava, USA:n sotilaallinen doktriini on vuosikymmeniä vanha. Käytännön varustelu joukkojen siirtämiseksi alueelle, tukikohtaoikeuksien varmistamiseksi ja niiden rakentamiseksi on ollut käynnissä koko toisen maailmansodan jälkeisen ajan, mutta erityisen intensiivisesti 1970-luvun

puolivälistä, siis yli 30 vuotta.

Irakin tragedia on tulosta tästä kuusi vuosikymmentä toisen maailmansodan jälkeen jatkuneesta yhden suurvallan, USA:n, imperialistisen ja hegemonistisen voimapolitiikan projisoinnista tälle lännen strategisten raaka-aineiden saannin kannalta USA: sotilaallisissa doktriineissa ”elintärkeäksi” määritellylle alueelle. USA on itsekkäistä eduistaan lähtien pitänyt, ja pitää, aluetta jatkuvassa levottomuuden tilassa, se on myös näinä vuosikymmeninä torjunut alueen sisältä tulleet lähentymisyritykset jopa apupyynnöt aina kun se ei itse ole saanut määritellä yhteistyön ehtoja.

USA on valinnut omista strategisista eduistaan lähtien ”ystävävaltiensa” alueella, tarvittaessa järjestämällä sisäisiä vallankaappauksia ja nostamalla valtaan itselleen ”ystävällismielisiä” hallituksia, jotka tästä samasta syystä ovat olleet omien kansojensa vihaamia nukkehallituksia. Toisen maailmansodan jälkeen keskeinen liittolainen on ollut Saudi Arabia, Iran nostettiin vuosiksi 1953 - 1979 USA:n Lähi-idän tai Persianlahden politiikan yhdeksi lukoksi, yhteistyö Israelin kanssa kiinteytyi vuoden 1967 sodan jälkeen aina vuonna 1982 solmittuun strategiseen liittosopimukseen asti ja on pysynyt siitä

lähtien lähes symbioottisena, Egypti irrotettiin yhteisestä arabirintamasta tuolla jo mainitulla vuoden 1979 Camp Davidin ”rauhansopimuksi” kutsutulla järjestelyllä.

Tällä viime vuosikymmenien epävakautta alueella lisäävällä politiikalla Lähi-idän rauha on jäänyt saavuttamatta. Sitä ei jatkossakaan tulla saavuttamaan ulkopuolisen hegemonin itsekkäiden etujen varjelemisella, vaan ainoastaan alueen kansojen päättäväisyydellä torjua ulkoinen sanelupolitiikka ja sillä että niin Israel kuin alueen muutkin valtiot luopuvat imperialismiin alihankkijoiden ja lakeijoiden roolistaan ja ottavat kohtalonsa omiin käsiinsä.

Sotien kierteen katkaiseminen, syvään juurtuneiden viholliskuvien purkaminen ja normaalin alueellisen yhteistyön mahdollistama inhimillisen hyvinvoinnin edellytysten turvaaminen kun varmasti ovat niin arabien kuin juutalaistenkin perimmäisiä tavoitteita ja toiveita tällä yhteisellä lyhyellä matkallamme Telluksen pinnalla.

*Pertti Multanen
VTM, dosentti, PhD,
Helsingin yliopisto,
Kehitysväestötutkimuksen laitos
1.5.2009*

Yhteydenottokortti

☐ Haluan liittyä Arabikansojen ystävyysseuraan

☐ Ilmoitan muuttuneet yhteystietoni

Nimi _____

Osoite _____

Sähköposti _____

Puh _____

☐ Haluan tietoa AKYS:ista

☐ Haluan AKYS:in sähköpostilistalle,
jossa tiedotetaan ajankohtaisista asioista.

☐ Haluan tietoa kummitoiminnasta

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

KIRSTI PALONEN

Palautus:

**Arabikansojen ystävyysseura
PL 698
00101 Helsinki**

postimerkki